

ح ح ح

هدایت‌الله بهبودی رکورددار دریافت جایزه

از میان منتخبان سال‌های قبل تنها هدایت‌الله بهبودی است که توانسته سه بار این عنوان را از آن خود کند و اینکه تو بتوانی دوبار از این سکوی افتخار بالا بروی هم برای خودش رکوردی است که شامل حال رضا امیرخانی، محمدرضا توکلی صابری، گلعلی بابایی، حسین پاینده، مهدی زرقانی شده است، شانسی که دوبار در خانه‌شان را زد تا جزو برگزیدگان جایزه جلال آل احمد باشند.

از میان ناشران برگزیده، سورمه مهر گوی رقابت را ربوده و توانسته در چهارده دوره از این جشنواره ۱۳ بار به عنوان ناشر برگزیده انتخاب شود هرچند که انتظارات از این انتشارات بزرگ هم کمتر از این نیست. انتشارات چشمه و سخن هم به صورت مشترک با شش بار کسب عنوان برگزیده سال، جایگاه دوم را دارند و نیم‌ما که یک انتشارات تخصصی است توانسته پنج بار این افتخار را از آن خود کند و عنوان سوم را به خود اختصاص دهد. انتشارات شهرستان ادب، نیستان و مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی به صورت مشترک توانسته‌اند تنها چهار بار در ۱۴ دوره این جشنواره عنوان انتشارات برتر را از آن خود کنند که در میان لیست بلند بالای ناشران فعال در ایران افتخاری بس ستودنی است. از آخرین روزهای سال ۱۳۸۷ تا به امروز که قرار شد این جایزه بزرگترین جایزه ادبی ایران با ارزشی بیش از جایزه کتاب سال، با قدمتی حدود ۲۰ سال باشد داستان بلند و رمان ۲۶ بار مجموعه داستان کوتاه ۱۴ بار بخش ویژه ۱۸ بار مستندنگاری ۳۰ بار نقد ادبی ۲۲ بار بخش اصلی ۸۲ بار جوایز را میان خود تقسیم کرده‌اند و چه بسا سال‌هایی هم بوده که در بخش‌هایی به دلیل ضعف آثار ارسالی حائز هیچ جایزه‌ای قرار نگرفته‌اند و یا تنها شایسته تقدیر شده‌اند. نگاه گذری به این آمار نقاط ضعف را در بخش‌های مختلف نشان می‌دهد که تا امروز هم پابرجاست و هنوز هم نتوانسته‌اند خود را ارتقا دهند.

چند کلمه‌ای با برگزارکنندگان این جشنواره

بررسی اهداف و زمینه‌های شکل‌گیری این جشنواره نشان می‌دهد که این رویداد فرهنگی به عنوان بزرگ‌ترین و گران‌ترین جایزه ادبی کشور نتوانسته در دوره‌های پیشین خود انتظارات را برآورده سازد. حقیقت امر این است که در مراسم اختتامیه همه چیز تمام می‌شود و حقیقتاً هیچ اقدام رسانه‌ای تأثیرگذاری برای معرفی اثر مورد توجه صورت نمی‌گیرد اما اگر این ضعف جشنواره را در پیوست‌های رسانه‌ای آن نادیده بگیریم؛ بررسی روند برگزاری این جشنواره نشان می‌دهد که داوران این جشنواره دولتی که وظیفه حفظ ارزش‌ها و معیارهای انقلاب را برعهده دارند نتوانسته‌اند آثار ادبی برگزیده را در این قالب بگنجانند و شاید حضور بعضی از داوران با گرایش‌های روشنفکری موجب شده تا جایزه جلال به جای بها دادن به نیروهای انقلابی، به مجموعه‌ای از انواع گرایش‌ها و سلاطین جایزه دهد که از این ریل اصلی خارج‌اند. سال گذشته در میان نقطه نظرات داوران جشنواره دولتی جلال آل احمد یک نفر این گونه مدعی شد که مشکل جشنواره‌های ادبی بر دولتی بودن آنهاست و جشنواره باید مردم نهاد باشد. مردم نهادی از این نظر که زیر سایه دولت نباشد. دولت بودجه هزینه برگزاری را در اختیار نهاد فرهنگی غیردولتی قرار دهد تا کسی کسر شأنش نشود که اعلام کند اسمش در این جشنواره مطرح شده و یا جایزه گرفته است، حتی اگر جایزه هم دریافت نکند!

می‌زیست قله‌های بلندتری را تجربه می‌کرد. در پایان شاید شیرین‌ترین خبر این رویداد فرهنگی برای کسانی باشد که همت کردند و آثاری خلق کردند و به بزرگترین رویداد ادبی ایران وارد شدند و این شانس را دارند که در بخش نهایی داوری حضور داشته باشند و این شیرینی در اعلام جوایز آن است.

در پانزدهمین دوره، این جایزه به پیشنهاد معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و با تأیید محمد مهدی اسماعیلی؛ رئیس هیأت امنای جایزه ادبی «جلال آل احمد» و وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، ارتقا یافت و مبلغ جایزه برگزیدگان پانزدهمین دوره جایزه ادبی «جلال آل احمد» از ۱۵۰ میلیون تومان در دوره قبل به ۲۵۰ میلیون تومان و مبلغ جایزه شایستگان تقدیر این دوره نیز از ۳۰ میلیون به ۵۰ میلیون تومان افزایش یافت.

نشست خبری «پانزدهمین دوره جایزه ادبی جلال آل احمد» یکشنبه ۱۸ دی ماه با حضور علی رضانی، مدیرعامل خانه کتاب و ادبیات ایران و وجهه سامانی، دبیر علمی جایزه در خانه کتاب و ادبیات ایران برگزار شد.

جایزه ادبی مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی پانزدهمین دوره با استقبال ۷۴ درصدی مواجه شد

جلال‌الله

جلالی که هست جلالی که باید...

هائیه شجاعی زند

نویسنده

برگزیدگان جایزه جلال ماحصل بهترین‌های ادبی کشور محسوب می‌شوند. جایزه ادبی جلال آل احمد در چهار گروه «داستان بلند و رمان»، «مجموعه داستان کوتاه»، «نقد ادبی» و «مستندنگاری» آثار منتشر شده سال قبل را بررسی کرده و برگزیدگان و شایسته‌های تقدیر بخش‌های چهارگانه را به جامعه ادبی کشور معرفی می‌کند. پس از سه سال رکود دوران کرونا و تنگناهای اقتصادی، این جشنواره هم فراز و فرودهای خود را پشت سر گذاشته تا در دوره پانزدهم نسبت به دوره قبل خود یک رشد ۷۴ درصدی را به لحاظ کمیّت پنت سر بگذارد.

رشد زنان در بخش مستند

براساس گزارش وجهه سامانی دبیر جشنواره جلال آل احمد بخش مستندنگاری با ۶۹۰ اثر رسیده به دبیرخانه رشد ۹۱ درصدی را نسبت به سال قبل تجربه کرده است که از میان این آثار تنها ۵ اثر به عنوان کاندید نهایی معرفی شدند. نکته حائز اهمیت در این بخش تنوع و گسترش موضوعی نامزدهای این بخش بوده که نشان می‌دهد مستند به عنوان یک مجله تصویری طرفداران بیشتری را در عرصه ادبی جذب کرده، که زنان نویسنده در این عرصه رشد و حضور چشمگیری دارند و در این حوزه بسیار قوی ظاهر شده‌اند. آثارشان بعضاً قوی‌تر و موفق‌تر بوده و جزو پرفروش‌ترین و پرتیراژترین آثار مستندنگاری قرار گرفته‌اند. سامانی در ادامه می‌گوید: در پانزدهمین دوره جایزه جلال آل احمد، بخش ویژه مستندنگاری را با موضوع حاج قاسم سلیمانی و بخش ویژه کرونا و مدافعان سلامت به عنوان بخش‌های جنبی این دوره از جشنواره در نظر گرفته شده است.

ضعف در بخش نقد ادبی و داستان کوتاه

دبیر جشنواره پانزدهم جلال در ادامه گزارشات خود از دیگر بخش‌های جشنواره می‌گوید: در این دوره همچون سال‌های قبل بخش نقد ادبی دست چندان پری نداشته و در این حوزه به لحاظ فرم و ساختار، محتوای قابل قبول و ویژگی‌های شاخص فنی و تکنیسینی داستان، دارای ضعف‌های عمده‌ای بوده‌اند با تمام خوش درخشیدن‌های بخش مستندنگاری هنوز در میان سایر بخش‌ها هم چون داستان کوتاه و نقد ادبی ضعف‌ها پابرجاست. با وجود رشد ۱۷۵ درصدی در بخش نقد ادبی، یعنی از تعداد ۲۸ اثر در دوره چهاردهم، به ۷۷ اثر افزایش پیدا کرده است که این رشد تنها در کمیّت خلاصه می‌شود و به گفته داوران این دوره به لحاظ کیفی آثار ارسالی آنچنان رشدی نداشته است.

در بخش رمان و داستان بلند نیز ۱۵۰۸ اثر به دبیرخانه جایزه رسیده که نسبت به سال قبل با ۹۱۰ اثر، از رشد ۶۶ درصدی خبر می‌دهد. در این بخش ۱۷۷ اثر به مرحله دوم داوری راه پیدا کرده‌اند که در نهایت ۴ رمان به عنوان نامزدهای نهایی دریافت جایزه در این بخش معرفی می‌شوند.

لیست امسال اعضای هیأت علمی پانزدهمین دوره جایزه جلال آل احمد با حکم وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی محمد مهدی اسماعیلی، امید به داوری شایسته را نوید می‌دهد. حضور کسانی همچون حمیدرضا سنگری، حسین فتاحی، اکبر صحرایی، حمید حسام، محمد سرشار، حجت‌الاسلام والمسلمین سعید فخرزاده، راضیه تجار، وجهه سامانی و مهدی کرد فیروزجایی که هر کدام آندوخته‌های ادبی این انقلاب محسوب می‌شوند. با نگاه به گذشته و عبور از نقاطی که از آن به عنوان ضعف یاد می‌شود می‌تواند در امتداد این جشنواره ملی، آینده ادبی ایران را رقم زد. ریل‌گذاری برای آنچه به عنوان ادبیات تراز جمهوری اسلامی، الگوی سایر نویسندگان قرار می‌گیرد تا سال بعد بتوانند خود برگزیده‌ای از این جشنواره مهم ادبی باشند.

ادبیات انقلاب در مصادره روشنفکران

این نگاه داوری در بزرگترین جشنواره دولتی یعنی هزینه کردن و حمایت از آثاری که در شأن خود نمی‌بینند که جزئی از دستاوردهای انقلاب باشند و قطعاً محتوایی هم در مسیر ارزش‌های آن ندارند. نگاه به محتوای اغلب آثار برگزیده سال‌های قبل نشان می‌دهد که حقیقتاً نگاه تکنیکی بر فرم اثر و بی‌توجهی بر سالم و ارزشی بودن محتوای آثار به نوعی نقض غرض از اهداف اصلی جشنواره بوده است. اگر بخواهیم بدون پیچیدگی حرف خود را بزنیم این نوع نگاه‌ها در داوری بزرگترین جشنواره ادبی کشور یعنی مصادره ادبیات انقلاب توسط کسانی که از زیر پرچم بودن آن دل خوشی ندارند. جایزه جلال باید شبیه به خود جلال باشد. شاید کامل‌ترین تعریف ما از ماهیت این جشنواره است نه از این نظر که برگزیده‌ای در سال قبل او را در جمیع اوضاع معرفی می‌کند (جلال جمع اعداد بود) از این نظر که جلال تا آخرین روز زندگی برای یافتن حقیقت هر روز بال گرفت و بخش مهمی از شخصیت جلال و جلالت قدر او همین عبور از گردنه‌ها و فراز و نشیب‌ها و متوقف نماندن او در هیچ‌کدام از آنها بود. شاید اگر امروز

برگزیدگان و شایستگان قدرانی پانزدهمین دوره جایزه ادبی جلال آل احمد در چهار گروه «داستان بلند و رمان»، «مجموعه داستان کوتاه»، «مستندنگاری» و «نقد ادبی» روز شنبه ۲۴ دی ماه ۱۴۰۱ با حضور محمد مهدی اسماعیلی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی معرفی شدند.

بخش داستان بلند و رمان:

شایسته قدرانی «صور» نوشته حسینعلی جعفری از انتشارات سروش و «عزرائیل» نوشته نیما اکبرخانی از انتشارات کتابستان معرفت

بخش داستان کوتاه:

شایسته قدرانی «ویروس عاشق» نوشته مجید رحمانی از انتشارات صاد

بخش مستندنگاری:

«سازمان سیاسی بهائیت» نوشته حمیدرضا اسماعیلی از انتشارات مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی و «عقیله» نوشته الهام امین از انتشارات به‌نشر به عنوان آثار برگزیده انتخاب شدند، همچنین در همین بخش کتاب «نبرد تنگه‌ها که به نقش شهید حسن باقری در عملیات فتح‌المبین» پرداخته نوشته مصطفی رحیمی از انتشارات مرکز نشر آثار شهید حسن باقری

بخش نقد ادبی:

آثار «تماشای روایت» بررسی تحلیلی روش انتقال عناصر داستان از روایت به درام نوشته مجید آقایی از انتشارات علمی و فرهنگی و «خودانتقادی» ادبی «رساله‌ای در نقد هنر خویشتن در عرصه ادبیات» نوشته مهرداد نصرتی از انتشارات فرهنگ عامه

این جایزه در این سال بخش ویژه مستندنگاری شهید حاج قاسم نیز داشت که آثار «شاید پیش از آذان صبح» نوشته احمد یوسف‌زاده از انتشارات سورمه مهر و حاج قاسمی که من می‌شناسم (روایت رفاقت چهل ساله) به اهتمام سعید علامیان به عنوان آثار برگزیده معرفی شدند.